# Reálny socializmus :)

## Názov pre politický, hospodársky a spoločenský systém, ktorý existoval v krajinách východného bloku najmä v 2. polovici 20. storočia.

Používal sa hlavne v štátoch ovládaných komunistickými stranami, napríklad v Československu, Sovietskom zväze, Poľsku, Maďarsku či Nemeckej demokratickej republike.

Označenie „reálny“ malo zdôrazniť, že ide o socializmus taký, aký sa v praxi skutočne uskutočňoval, nie len teoreticky.

### Základné myšlienky

Reálny socializmus vychádzal z myšlienok Karla Marxa (1818-1883) a Friedricha Engelsa (1820-1895). Cieľom bolo vytvoriť spravodlivú spoločnosť bez triednych rozdielov, kde by neexistovalo vykorisťovanie a kde by výroba slúžila všetkým ľuďom, nie len bohatým jednotlivcom.

V praxi však tento systém fungoval inak, než sľubovala teória.

### Politický systém

V krajinách reálneho socializmu vládla jedna politická strana, t.j. komunistická strana. Ostatné strany buď neexistovali, alebo nemali skutočnú moc.

Neexistovali slobodné voľby v dnešnom zmysle slova a štát mal silnú kontrolu nad médiami, školstvom aj kultúrou. Kritika režimu bola často trestaná a sloboda slova bola obmedzená.

### Hospodárstvo

Typickým znakom reálneho socializmu bolo centrálne plánované hospodárstvo, pre ktoré je typické že:

- väčšina podnikov patrila štátu,
- výroba sa plánovala na niekoľko rokov dopredu,
- súkromné podnikanie bolo veľmi obmedzené alebo zakázané.

Hoci mal systém zabezpečiť prácu a základné potreby pre všetkých, často dochádzalo k nedostatku tovaru, nízkej kvalite výrobkov a slabým inováciám.

### Každodenný život ľudí

Život v reálnom socializme mal svoje pozitíva aj negatíva.

**Pozitíva:**

- práca bola garantovaná,
- školstvo a zdravotníctvo boli bezplatné,
- sociálne rozdiely boli menšie než v kapitalistických krajinách.

**Negatíva:**

- obmedzená sloboda cestovania a vyjadrovania,
- nedostatok tovaru[1],
- sledovanie občanov štátnou bezpečnosťou,
- rozhodovanie „zhora“ bez možnosti ovplyvniť politiku.

### Zánik reálneho socializmu

V 80. rokoch 20. storočia sa ukázalo, že systém je ekonomicky neefektívny a spoločensky neudržateľný. V roku 1989 padli komunistické režimy vo viacerých krajinách vrátane Československa[2]. Väčšina štátov prešla na demokraciu a trhové hospodárstvo.

Reálny socializmus bol pokus o vytvorenie rovnostárskej spoločnosti, no v praxi viedol k obmedzeniu slobôd a ekonomickým problémom. Je dôležitou súčasťou moderných dejín, pretože výrazne ovplyvnil životy miliónov ľudí a vývoj strednej a východnej Európy.

**[1] Napríklad ovocia (banánov), oblečenia alebo modernej výpočtovej techniky. Niekedy aj toaletného papiera alebo zemiakov.**

*Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania*

[2] Viď Nežná revolúcia.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania 